

قوانین، مقررات، ضوابط و استانداردهای محیط زیست (محیط زیست انسانی)

گردآوری و تدوین: علیرضا رحمتی

(پژوهشگر پژوهشکده محیط زیست و توسعه پایدار و نایب رئیس انجمن ارزیابی محیط زیست ایران)

همکاران

بخش معاونت محیط زیست انسانی: محمدرضا عین قلایی، مرگان تاران
بخش ارزیابی زیست محیطی: حمید جلالی، عباس دانش، امیر دارابی، داریوش جرس، مریم حامدی،
مینا شهبازی شکیب
بخش هوا: سید محمد مهدی میزایی قمی، داریوش گل علیزاده، الهام عزیزی
بخش آب و خاک: علی مریدی، تورج فتحی، لادن رضی
بخش پسماند: حسن پسندیده، پیام جوهرچی، بتول نماینده کرباسی
بخش پایش محیط زیست: هلنا کعبی، زهرا سمائی، شهرام سپهرنیا، فاطمه ابراهیمی
بخش قوانین و مقررات بین المللی: جلیل بادام فیروز، اردوان زرنیدیان، سید قاسم قربانزاده زعفرانی،
سیده بهاره عظیمی

ویراستار علمی: رویا موسی زاده

پژوهشکده محیط زیست و توسعه پایدار
جهاد دانشگاهی واحد شهید بهشتی

سرشناسه	: رحمتی، علیرضا، ۱۳۵۵ -
عنوان قراردادی	: ایران، قوانین و احکام. Iran. Laws, etc.
عنوان و نام پدیدآور	: قوانین، مقررات، ضوابط و استانداردهای محیط زیست (محیط زیست انسانی)/
گردآوری و تدوین	: علیرضا رحمتی؛ همکاران محمدرضا عین‌قلایی ... (و دیگران)؛ ویراستار علمی رویا موسی‌زاده؛
موضوعات پژوهش	: تهران: جهاد دانشگاهی، واحد شهید بهشتی.
مشخصات ظاهری	: ۶۶۴ ص: جدول، نمودار.
شابک	: ۹۵۰۰۰۰ ریال: ۲-۱۶۴-۴۷۹-۹۶۴-۹۷۸
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا
یادداشت	: همکاران محمدرضا عین‌قلایی، مرگان تاران، حمید جلالوندی، عباس دانش، امیرداری،
	داریوش جرس، مریم حامدی، مینا شهیدی شکیب، سید محمدمهدی میزایی‌قمی،
	داریوش گل‌علیزاده، الهام عزیزی ...
یادداشت	: کتابنامه
موضوع	: حقوق محیط‌زیست - ایران
موضوع	: Environmental law - Iran
موضوع	: حفاظت محیط زیست - ایران - استانداردها
موضوع	: Environmental protection - Iran - Standards
شناسه افزوده	: عین‌قلایی، محمدرضا
شناسه افزوده	: موسی‌زاده، رویا، ۱۳۵۹ -، ویراستار
شناسه افزوده	: جهاد دانشگاهی، واحد شهید بهشتی
شناسه افزوده	: جهاد دانشگاهی، واحد شهید بهشتی، پژوهشکده محیط زیست و توسعه پایدار
رده‌بندی کنگره	: KMHR۳۱۲۷
رده‌بندی دیویی	: ۳۴۴/۵۵۰۴۶
شماره کتابشناسی ملی	: ۷۶۳۴۸۹
وضعیت رکورد	: فیبا

قوانین، مقررات، ضوابط و استانداردهای محیط‌زیست (محیط‌زیست انسانی)

گردآوری و تدوین: علیرضا رحمتی

نوبت چاپ: اول

انتشارات: جهاد دانشگاهی واحد شهید بهشتی

شمارگان: ۱۰۰۰ جلد

قیمت: ۹۵۰۰۰۰ ریال

شابک: ۲-۱۶۴-۴۷۹-۴۷۹-۹۶۴-۹۷۸

حق چاپ و نشر محفوظ است.

واحد شهید بهشتی

نشانی: تهران، اوین، دانشگاه شهید بهشتی، جهاد دانشگاهی واحد شهید بهشتی- صندوق پستی: ۳۷۱-۱۹۸۵۳

پست الکترونیکی: manager@jdsb.ac.ir

نمبر: ۲۲ ۴۳ ۱۹ ۳۸

تلفن: ۲۲ ۴۳ ۱۹ ۳۳

- فصل ۱: کلیات قوانین و مقررات مرتبط با محیط‌زیست ۲۵
- ۱-۱- اصل پنجاهم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران ۲۵
- ۲-۱- چشم‌انداز ۲۰ ساله جمهوری اسلامی ایران در افق ۱۴۰۴ هجری شمسی ۲۵
- ۳-۱- سیاست‌های کلی محیط‌زیست (ابلاغی مقام معظم رهبری ۱۳۹۴/۸/۲۶) ۲۶
- ۳-۱-۱- ابلاغ اجرای سیاست‌های کلی محیط‌زیست به اعضای هیات دولت ۲۸
- ۴-۱- از قانون برنامه پنج‌ساله ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران (۱۳۹۶-۱۴۰۰) ۳۱
- ۵-۱- قانون حفاظت و بهسازی محیط‌زیست (مصوب ۱۳۵۳/۳/۲۸ و اصلاحیه ۱۳۷۱/۸/۲۴) ۳۷
- ۶-۱- آیین‌نامه اجرایی قانون حفاظت و بهسازی محیط‌زیست ۴۱
- ۷-۱- ماده ۴۶ و ۴۷ قانون توزیع عادلانه آب ۴۶
- ۸-۱- موادی از آیین‌نامه مربوط به بستر و حریم رودخانه‌ها، انهار، مسیل‌ها، مرداب‌ها، برکه‌های طبیعی و شبکه‌های آبرسانی، آبیاری و زهکشی ۴۷
- ۹-۱- ماده ۴۵ قانون وصول برخی از درآمدهای دولت و مصرف آن در موارد معین ۴۹

- ۱-۱۰- آیین‌نامه اجرائی بندهای (ب)، (ج) و (د) ماده (۴۵) قانون وصول برخی از درآمدهای دولت و مصرف آن در موارد معین ۴۹
- ۱-۱۰-۱- شیوه‌نامه اجرائی بند "د" ماده (۴۵) قانون وصول برخی از درآمدهای دولت و مصرف آن در موارد معین ۵۲
- ۱۱-۱- از قانون مالیات بر ارزش افزوده (مصوب ۱۳۸۷/۲/۱۷) ۵۶
- ۱-۱۱-۱- دستور العمل تهیه فهرست صنایع آلاینده موضوع تبصره‌ی یک ماده‌ی ۳۸ قانون مالیات بر ارزش افزوده ۵۸
- ۱۲-۱- از سند ملی آمایش سرزمین (موضوع ابلاغیه شماره ۷۱۵۰۳۱ مورخ ۱۳۹۹/۱۲/۲۷ سازمان برنامه و بودجه کشور) ۶۰
- ۱۳-۱- از قانون مجازات اسلامی: ماده ۶۸۸ و ۶۹۰ قانون مجازات اسلامی-تعزیرات ۶۲
- فصل ۲: ضوابط و معیارهای استقرار واحدهای صنعتی، تولیدی و خدماتی و ارزیابی زیست‌محیطی** ۶۳
- ۱-۲- مقررات و ضوابط استقرار واحدهای تولیدی، صنعتی و معدنی ۶۳
- ۲-۲- ضوابط استقرار صنایع در استان‌های شمالی ۶۳
- ۳-۲- مصوبات ضوابط استقرار مرتبط با شعاع ۱۲۰ کیلومتری تهران ۶۵
- ۱-۳-۲- مصوبه مورخ ۱۳۴۶/۳/۲۰ در مورد شعاع ۱۲۰ کیلومتری تهران ۶۵
- ۲-۳-۲- مصوبه شماره ۴۰۵۸۴ مورخ ۱۳۵۳/۵/۲۵ هیئت وزیران در مورد شعاع ۱۲۰ کیلومتری تهران ... ۶۵
- ۳-۳-۲- مصوبه شماره ۳۰۹۰۰ مورخ ۱۳۶۵/۹/۸ هیئت وزیران در مورد شعاع ۱۲۰ کیلومتری تهران ... ۶۶
- ۴-۳-۲- مصوبه شماره ۱۱۹/ت/۹۴۲ هـ مورخ ۱۳۶۹/۴/۹ هیئت وزیران راجع به انتقال صنایع آلوده کننده و مزاحم محیط‌زیست شهر تهران (تهران بزرگ) ۶۶
- ۵-۳-۲- مصوبه شماره ۲۳۵۸۰/ت/۲۲۵۰۲ هـ مورخ ۱۳۸۴/۵/۱۱ هیئت وزیران در مورد شعاع ۱۲۰ کیلومتری تهران ۶۸
- ۶-۳-۲- مصوبه شماره-۱۸۵۰۸۵/ت/۴۱۰۶۱ هـ مورخ ۱۳۸۷/۱۰/۱۱ هیئت وزیران در مورد شعاع ۱۲۰ کیلومتری تهران (استان قم) ۶۸
- ۴-۲- ماده واحده لایحه قانونی لغو محدودیت ایجاد کارخانجات و صنایع در داخل شعاع

- ۵۰ کیلومتری اصفهان مصوب ۱۳۵۹/۴/۲۶ شورای انقلاب ۶۸
- ۲-۵- ضوابط استقرار واحدهای صنایع پیشرفته و فعالیتهای دانش بنیان ۶۹
- ۲-۵-۱- پیوست ضوابط استقرار واحدهای صنایع پیشرفته و فعالیتهای دانش بنیان ۷۱
- ۲-۶- ضوابط و معیارهای استقرار واحدهای خدماتی ۹۹
- ۲-۷- آیین نامه ارزیابی اثرات زیست محیطی طرح های بزرگ تولیدی، خدماتی و زیربنایی ۹۹
- ۲-۷-۱- طرح ها و پروژه های مشمول انجام مطالعات ارزیابی زیست محیطی ۱۰۱
- ۲-۷-۲- پیوست شماره ۲ تصویب نامه شماره ۴۵۸۸۰/۱۴۴۴۷۹ مورخ ۱۳۹۰/۷/۲۰ شورای عالی حفاظت محیط زیست ۱۰۳
- ۲-۸- تفویض اختیار برخی از طرح ها و پروژه های مشمول ارزیابی زیست محیطی به استان ها ۱۰۷
- ۲-۹- مدیریت سبز- آیین نامه اجرایی بند «ز» ماده (۳۸) قانون برنامه ششم ۱۰۹
- ۲-۹-۱- پیوست تصویب نامه شماره ۲۶۶۲۷/ت/۵۵۴۹۰ مورخ ۱۳۹۸/۳/۳۰ هیئت وزیران ۱۱۳
- ۲-۱۰- دستورالعمل انتخاب واحدهای صنعتی، معدنی و خدماتی سبز ۱۱۶
- فصل ۳: قوانین، مصوبات و دستورالعمل های مرتبط با آلودگی هوا ۱۲۹
- ۳-۱- قانون هوای پاک (مصوبه شماره ۴۰۳۸۲/۸۳ مورخ ۱۳۹۶/۰۵/۱۸ مجلس شورای اسلامی) ... ۱۲۹
- ۳-۲- آیین نامه های مرتبط با قانون هوای پاک ۱۴۰
- ۳-۲-۱- آیین نامه فنی در زمینه کنترل و کاهش آلودگی ها- ماده (۲) قانون هوای پاک ۱۴۰
- ۳-۲-۲- آیین نامه اجرایی تبصره (۳) ماده (۳) قانون هوای پاک ۱۴۶
- ۳-۲-۳- آیین نامه اجرایی ماده (۷) قانون هوای پاک ۱۵۱
- ۳-۲-۴- آیین نامه اجرایی ماده ۸ قانون هوای پاک ۱۵۳
- ۳-۲-۵- تبصره (۳) ماده (۱۲) قانون هوای پاک- حد مجاز انتشار آلاینده های هوا ۱۵۳
- ۳-۲-۶- آیین نامه اجرایی تبصره ماده ۱۴ قانون هوای پاک ۱۶۲
- ۳-۲-۷- آیین نامه اجرایی تبصره ۳ ماده ۱۶ قانون هوای پاک ۱۶۴
- ۳-۲-۷- آیین نامه اجرایی ماده ۱۷ قانون هوای پاک ۱۶۵
- ۳-۲-۸- آیین نامه اجرایی ماده (۲۹) قانون هوای پاک ۱۷۱

- ۳-۳- آیین‌نامه اجرایی آمادگی مقابله با پدیده گرد و غبار ۱۷۵
- ۴-۳- ممنوعیت استفاده از آزیست ۱۷۸
- ۵-۳- مصوبه کاهش آلودگی‌های محیط‌زیستی ناشی از صنایع مستقر در منطقه ویژه اقتصادی انرژی پارس ۱۷۹
- فصل ۴: قوانین، مصوبات و دستورالعمل‌های مرتبط با خاک، آب و پساب ۱۸۵
- ۱-۴- قانون حفاظت از خاک ۱۸۵
- ۲-۴- حدود مجاز آلودگی خاک و آلاینده‌های ورودی بر آن برای کاربری‌های مختلف خاک و راهنماهای آن ۱۹۱
- ۱-۲-۴- استانداردهای کیفیت منابع خاک ۱۹۳
- ۳-۴- آیین‌نامه جلوگیری از آلودگی آب ۲۰۳
- ۴-۴- استاندارد خروجی فاضلاب ۲۰۶
- ۵-۴- دستورالعمل نحوه کاربری لجن فاضلاب در زمین‌های کشاورزی به عنوان کود ۲۰۹
- ۶-۴- پساب خروجی از برکه‌های تثبیت فاضلاب ۲۱۱
- ۷-۴- راهنمای محاسبه شاخص کیفیت منابع آب ایران ۲۱۱
- ۱-۷-۴- شاخص پارامترهای متداول کیفیت منابع آب سطحی ایران (IRWQISC) ۲۱۲
- ۲-۷-۴- شاخص پارامترهای متداول کیفیت منابع آب زیرزمینی (IRWQIGC) ۲۱۸
- ۳-۷-۴- شاخص پارامترهای سمی کیفیت منابع آب سطحی (IRWQIST) ۲۲۴
- ۴-۷-۴- شاخص پارامترهای سمی کیفیت منابع آب زیرزمینی (IRWQIGT) ۲۲۹
- ۸-۴- استاندارد کیفیت آب‌های ایران به استناد ماده ۵ آیین‌نامه جلوگیری از آلودگی آب .. ۲۳۶
- ۱-۸-۴- مقدمه ۲۳۶
- ۲-۸-۴- هدف ۲۳۶
- ۳-۸-۴- دامنه کاربرد ۲۳۶
- ۴-۸-۴- اصطلاحات و تعاریف ۲۳۶

۲۳۷	۴-۸-۵- ضوابط بکارگیری استاندارد کیفیت آب
۲۳۹	۴-۸-۶- استاندارد کیفیت آب برای حفاظت محیط‌زیست (اکوسیستم‌های آبی)
۲۴۲	۴-۸-۷- استاندارد کیفیت آب برای کاربری شرب
۲۴۴	۴-۸-۸- استاندارد کیفیت آب برای کاربری کشاورزی
۲۴۵	۴-۸-۹- استاندارد کیفیت آب برای کاربری تفرج
۲۴۶	۴-۸-۱۰- استاندارد کیفیت آب برای کاربری صنعت
۲۴۷	مراجع بخش ۴-۸
۲۴۸	۴-۹- دستورالعمل پایش چاه‌های شرب مناطق شهری و جمعیتی
۲۴۸	۴-۹-۱- دامنه و کاربرد دستورالعمل
۲۴۹	۴-۹-۲- شناسایی چاه‌های پایش
۲۵۰	۴-۹-۳- نمونه‌برداری و روش آن
۲۵۴	۴-۹-۴- تواتر یا دوره‌های زمانی پایش
۲۵۴	۴-۹-۵- بررسی شاخص‌های کیفی آب‌های زیرزمینی
۲۵۵	۴-۹-۶- بررسی و ارزیابی حریم کیفی
۲۵۷	منابع بخش ۴-۹
۲۵۹	۴-۱۰- دستورالعمل پایش آلودگی آب‌های زیرزمینی صنایع
۲۶۰	۴-۱۰-۱- دستورالعمل پایش آلودگی آب‌های زیرزمینی صنایع بزرگ
۲۶۰	۴-۱۰-۲- صنعت ملزم به پایش
۲۶۱	۴-۱۰-۳- چاه پایش
۲۶۱	۴-۱۰-۴- محدوده مطالعاتی
۲۶۳	۴-۱۰-۵- روش حفر چاه
۲۶۴	۴-۱۰-۶- عمق چاه پایش
۲۶۵	۴-۱۰-۷- شرایط نمونه‌برداری
۲۶۶	۴-۱۰-۸- پارامترها و متغیرهای پایش

- ۴-۱۰-۹- دوره زمانی پایش ۲۶۷
- ۴-۱۰-۱۰- تهیه گزارش ۲۶۷
- ۴-۱۰-۱۱- کروکی ۲۶۸
- ۴-۱۱- دستورالعمل پایش آلودگی آب‌های زیرزمینی محل‌های دفن پسماند ۲۶۸
- ۴-۱۱-۱- محل دفن پسماند ۲۶۹
- ۴-۱۱-۲- چاه پایش ۲۶۹
- ۴-۱۱-۳- محدوده مطالعاتی ۲۶۹
- ۴-۱۱-۴- تعیین موقعیت چاه پایش ۲۶۹
- ۴-۱۱-۵- روش حفر چاه ۲۷۱
- ۴-۱۱-۶- عمق چاه پایش ۲۷۲
- ۴-۱۱-۷- شرایط نمونه‌برداری ۲۷۲
- ۴-۱۱-۸- پارامترها و متغیرهای پایش ۲۷۳
- ۴-۱۱-۹- دوره زمانی پایش ۲۷۴
- ۴-۱۱-۱۰- تهیه گزارش ۲۷۵
- ۴-۱۱-۱۱- کروکی ۲۷۵
- ۴-۱۲- دستورالعمل پایش آلودگی آب‌های زیرزمینی مخازن و سد‌های باطله ۲۷۶
- ۴-۱۲-۱- دامنه و کاربرد دستورالعمل ۲۷۶
- ۴-۱۲-۲- مخازن و سد باطله ۲۷۷
- ۴-۱۲-۳- چاه پایش ۲۷۷
- ۴-۱۲-۴- چاه پایش شاهد ۲۷۷
- ۴-۱۲-۵- تعیین موقعیت چاه پایش ۲۷۷
- ۴-۱۲-۶- عمق چاه‌های پایش ۲۸۰
- ۴-۱۲-۷- پایش آب‌های زیرزمینی معدنکاری با روش‌های خاص ۲۸۰
- ۴-۱۲-۸- روش حفر چاه ۲۸۱

هر روز که می‌گذرد توجه به محیط‌زیست بیشتر و بیشتر می‌شود، امروزه جهان به‌طور عام و کشور ایران به‌طور خاص با چالش‌ها و بحران‌های متعدد زیست‌محیطی روبرو است. چالش‌هایی چون تغییر اقلیم، گرمایش جهانی، آلودگی هوا، گسترش پدیده گرد و غبار، آلودگی آب، آلودگی خاک، پسماند و تهدید تنوع زیستی از جمله مواردی هستند که محیط‌زیست را با بحران جدی مواجه ساخته است. محیط‌زیست بر اساس مفهوم توسعه پایدار اساس و زیربنای تمامی فعالیت‌های توسعه‌ای است و توسعه اقتصادی و رفاهی جامعه در گرو محیط‌زیست سالم شکل می‌گیرد و تداوم می‌یابد. بر حسب ضرورت و الزام و به منظور جلوگیری از تخریب محیط‌زیست و یا به عبارتی کاهش تهدیدات زیست‌محیطی، دامنه قوانین، مقررات، استانداردها، تعهدات و معاهدات مرتبط با حفظ محیط‌زیست اعم از ملی و بین‌المللی گسترش فراوانی یافته است. مطابق قوانین و مقررات، واحدهای صنعتی، تولیدی، خدماتی و تجاری و همچنین فعالیت‌های عمرانی و زیربنایی ملزم به رعایت الزامات زیست‌محیطی هستند که به تصویب مراجع قانونی اعم از مجلس و یا هیات وزیران رسیده است.

نظر به اینکه برخی از قوانین و مقررات در سال‌های اخیر مورد تصویب و یا بازنگری مراجع قانونی قرار گرفته بودند، بازنگری چاپ اول (۱۳۹۲) کتاب ضوابط و استانداردهای زیست‌محیطی مورد توجه قرار گرفت و اکثر الزامات زیست‌محیطی در قالب این مجموعه گردآوری شد. این مجموعه شامل آخرین قوانین، مصوبات و دستورالعمل‌های زیست‌محیطی مرتبط با ضوابط و استانداردهای زیست‌محیطی هوا، آب، خاک و پسماند است که عمدتاً به تصویب مراجع رسمی کشور رسیده و لازم‌الاجرا می‌باشد. البته ضوابط و معیارهای استقرار واحدهای صنعتی، تولیدی و خدماتی نظر به اینکه در مرحله بازنگری می‌باشد در این مجموعه لحاظ نشده است و در چاپ بعدی منظور خواهد گردید.

در پایان لازم می‌دانم از کلیه مدیران و معاونین دفاتر، همکاران، کارشناسان، و پروژه‌های بین‌المللی معاونت محیط‌زیست انسانی سازمان که در تدوین این مجموعه نهایت همکاری را داشتند تشکر نمایم.